

HABERLER Lizbon'daki AB Uyuşturucu Ajansından

YENİ UYUşTURUCULAR: 'HAREKETLİ BİR HEDEFİ VURMANIN' GÜÇLÜKLERİ

EMCDDA, pazardaki yeniliklerin ve çok yönlülüğün yol açtığı güçlüklerle yönelik uyuşturucu politikalarına dikkat çekiyor

(5.11.2009, LİZBON **AMBARGO 10.00 CET/Brüksel saati**) **AB uyuşturucu ajansı (EMCDDA)**, Avrupa'nın giderek daha karmaşık ve değişken bir uyuşturucu pazarıyla karşı karşıya bulunduğunu söylemektedir. Tedarikçiler artık üretim süreçleri, ürün yelpazeleri ve pazarlama konusunda 'son derece yenilikçi' hale gelmiş olup, pazar kontrollerine hızlı bir şekilde uyum sağlayabildiklerini göstermiştir. Yasadışı uyuşturucuların ('yasal bağımlılık yapıcı maddeler' de denilen) yasal alternatiflerinin pazarlanmasında görülen 'artan entellektüellik' de endişe verici bir gelişme teşkil etmektedir. 'Hareketli bir hedefi vurmanın' güçlükleri, **EMCDDA** tarafından bugün Brüksel'de yayımlanan **2009 Yılı raporu: Avrupa'da uyuşturucu sorununun durumu**'nda betimlenmiştir.

AB erken uyarı sistemi — yeni uyuşturucuların daha iyi saptanmasına olanak veriyor

Avrupa, 1997 yılında bir hızlı tepki mekanizması olarak oluşturulan **AB erken uyarı sistemi** sayesinde yasadışı uyuşturucu pazarında ortaya çıkan yeni uyuşturucuların saptanmasında gelişme kaydetmektedir ⁽¹⁾. Bugüne kadar bu kanalla 90'ın üzerinde uyuşturucu maddenin izi sürülmüştür. 2008 yılında, **AB Üye Devletleri** tarafından bu sistem yoluyla **EMCDDA** ve **Europol**'a 13 yeni psikoaktif madde rapor edilmiştir ⁽²⁾. Bunlardan 11 tanesi yeni sentetik uyuşturucular ve iki tanesi de bitkidir (kratom ve kava). İlk olarak, rapor edilen uyuşturucular arasında sentetik bir kanabinoid olan JWH-018 bulunuyordu. Bu uyuşturucu kullanıldığı zaman esrara benzer etkiler ortaya çıkarmaktadır (aşağıda bkz. 'Spice'). **EMCDDA**, bugün sentetik kanabinoidlere ayrılmış çevrimiçi bir 'uyuşturucu profili' yayımlamaktadır ⁽³⁾.

Raporda, 'sentetik kanabinoidlerin ortaya çıkışı "tasarımcı uyuşturucuları"nın gelişiminde – fentanil bazlı uyuşturuculardan (1980'ler) fenetilaminlere (1980'lerin sonu) ve triptaminlere (1990'lar) ve piperazin ile katinon türevlerine (2000'ler) kadar – varılan en son aşamayı temsil etmektedir' denmektedir. Dikkate değer diğer bir husus da, 2008 yılında, bildirilen maddelerden önceki yıllara oranla daha azının ana kimyasal gruplarına (fenetilaminler, triptaminler, piperazinler) dahil olmasıdır. 13 maddeden altı tanesi, khat'ta bulunan psikoaktif bir içerik olan katinon türevleridir.

İnternetin izlenmesi — EMCDDA çevrimiçi uyuşturucu pazarını izliyor

İnternet şu anda psikoaktif maddeler için önemli bir pazar yeri olup, perakendecilerin geniş bir kitleye kontrol altında tutulan uyuşturuculara alternatifler sunmasına olanak vermektedir. Bu yılın raporunda, tedarikçiler kontrolleri atlatmanın yollarını aradıkça, söz konusu 'yasal alternatifler'in giderek daha girift hale gelen çevrimiçi pazarlanmasına dikkat çekilmektedir.

Raporda, internetin izlenmesinin 'yeni uyuşturucu eğilimlerinin saptanmasında önemi giderek artan bir unsur' haline geldiği belirtilmiştir. **EMCDDA**, 2009 yılında 17 Avrupa ülkesinde 115 çevrimiçi satış yerini izlemiştir. Teşhis edilen çevrimiçi perakendecilerin çoğu **Birleşik Krallık** (%37), **Almanya** (%15), **Hollanda** (%14) ve **Romanya** (%7) merkezlidir.

Çevrimiçi ortamlarda ortaya çıkan geniş uyuşturucu yelpazesi dünyanın bazı yerlerinde geleneksel olarak kullanılan uyuşturuculardan laboratuvarlarda sentezlenen ve insanlar üzerinde test edilmeyen kimyasallara kadar değişmektedir. 2009 yılında satışa sunulan yeni ürünler arasında yakın zamanda kontrol altına alınan BZP'nin ⁽⁴⁾

yasal alternatiflerini içeren 'parti hapları' bulunmaktadır. Çevrimiçi pazarda ortaya çıkan diğer yenilikler arasında belli markaların ve çekici ambalajların oluşturulması bulunmakta olup, buna en iyi örneklerden biri 'Spice'tir.

'Spice' gelecekteki ürünlerin bir işareti mi?

'Spice' markası altında pazarlanan ve genellikle tütsü olarak satılan ürünler 2008 yılından beri erken uyarı sistemiyle izlenmiştir. Ambalaj bilgilerinde bunların bitki veya bitkisel maddelerin (sayıları 14'ü bulan maddesinin) harmanı olduğu iddia edilmektedir⁽⁵⁾. Ancak yeni testler bazı harmanların sentetik kanabinoidler de içerdiğini göstermiştir. 2009 Ekim'ine kadar, Avrupa'da 'Spice' ürünlerinde JWH-018 ve sekiz başka sentetik kanabinoid saptanmıştır. Bu içerik maddeleri ürün bilgilerinde yer almadığından, bilinmeden tüketilebilmektedir.

EMCDDA, 2009 yılında, izlenen 115 çevrimiçi perakendecinin neredeyse yarısının (%48) 'Spice' sunduğunu ortaya koymaktadır. Bunların merkezleri 14 Avrupa ülkesinde bulunurken, en yüksek rakam **Birleşik Krallık**'ta (%42) bulunuyor ve bunu önemli rakamlara sahip **Romanya** (%15), **İrlanda** (%7) ve **Letonya** (%7) izliyordu. 'Spice'in ayrıca en azından dokuz AB Üye Devleti'nde (**Çek Cumhuriyeti, Almanya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Avusturya, Polonya, Portekiz, Birleşik Krallık**) 'yasal bağımlılık yapıcı maddeler' satan ticari kanallar olan 'head' veya 'smart' dükkanlarda da bulunur olduğu görülmüştür.

Sentetik kanabinoidlere ilişkin endişeler bazı ülkelerin 'Spice' ürünlerini veya benzer bileşikleri yasaklamak veya diğer yollardan kontrol altına almak üzere yasal eylemde bulunmasına yol açmıştır (**Almanya, Estonya, Fransa, Litvanya, Lüksemburg, Avusturya, Polonya ve İsveç**). En az 27 çeşit bitkisel tütün harmanının, çok çeşitli isimler altında (örneğin 'Smoke', 'Sence') 'Spice'a alternatif olarak çevrimiçi pazarlandığı tespit edilmiştir. 'Spice' alternatiflerinin bu şekilde hızlı ortaya çıkışı, pazarın psikoaktif maddelerin yasal statüsündeki değişimlere çabuk tepki verme becerisine dikkat çekmektedir.

Bugün yorumda bulunan **EMCDDA Müdürü Wolfgang Götz** şöyle demektedir: 'Uyuşturucu kontrollerinin kontrolsüz maddelerin pazarlanması yoluyla atlatılmasına yönelik çabalar yeni değildir. Yeni olan, şu anda keşfedilmekte olan maddelerin geniş çeşitliliği, etiketlerinde özellikle hatalı bilgi verilen ürünlerin şiddetli pazarlaması, giderek artan internet kullanımı ve pazarın kontrol tedbirlerine tepki vermedeki hızıdır. Spice gelecekteki ürünlerin bir işaretiyse, Avrupa'nın, verdiği tepkilerin bu büyüyen sorunla mücadele etmeye muktedir olduğundan emin olması gerekecektir'.

SENTETİK UYUŞTURUCU PAZARINDAKİ DİĞER GELİŞMELER

Ecstasy pazarındaki yeni değişiklikler

Bugün yayımlanan rapora göre, 2007 yılına kadar analiz edilen çoğu ecstasy hapi tipik olarak MDMA veya başka bir ecstasy benzeri madde (örneğin MDA, MDEA) içeriyordu. Ne var ki, daha yeni, ilk veriler bu durumun bazı AB ülkelerinde değişmekte olabileceğine işaret etmektedir. Söz gelimi, **Danimarka** ve **Hollanda**'da ele geçirilen veya satılan 'ecstasy' haplarının yarısı kadarında MDMA bulunmamış olup, haplarda bunun yerine mCPP bulunduğu görülmüştür⁽⁶⁾.

Ecstasy pazarında meydana gelen değişiklikler, yasadışı uyuşturucu imalatında kullanılan kontrollü kimyasallar olan uyuşturucu hammaddelerinin saptırılmasını önlemeye yönelik çabaların artan başarısına bağlı olabilir (bkz. kutu, 4. Bölüm). MDMA yapımında kullanılan temel bir hammadde olan PMK yokluğu, ecstasy yapısında görülen yeni değişikliklerin olası açıklamalarından biri olabilir. Bu gelişmenin geçici mi yoksa pazardaki daha önemli bir değişimin habercisi mi olduğu henüz bilinmemektedir. **EMCDDA** ve **Europol**, 2010 yılında ecstasy pazarına ilişkin ortak bir analiz yayımlayacaktır.

Avrupa, **Hollanda** ve **Belçika** ile, daha az bir ölçüde de, **Almanya, Birleşik Krallık** ve **Polonya**'da yoğunlaşmış ecstasy üretiminin merkezi olmayı sürdürmektedir. Avrupa'da 2007 yılında yaklaşık 13 milyon ecstasy hapına el konmuştur. 10 milyon Avrupalı yetişkinin (15-64 yaş) yaşamları boyunca en az bir kez ecstasy denemiş olduğu ve yaklaşık 2,5 milyonun da önceki yıl ecstasy kullandığı tahmin edilmektedir. Kullanıcıların çoğu (15-34 yaşındaki)

genç yetişkinler olup, bunların yaklaşık 7,5 milyonu en az bir kez ecstasy denemiş ve 2 milyon kadarı da önceki yılda kullanmıştır. Avrupa'da ecstasy kullanımındaki eğilimler genellikle sabittir (bkz. Şekil GPS-21, bölümler i ve ii).

Metamfetamin yeni alanlara doğru ilerliyor

Metamfetaminin, hala kokain ve amfetaminin egemen olduğu batı Avrupa'daki uyarıcı madde pazarını önemli oranda ele geçirmesi beklenmektedir. Ancak, metamfetaminin yeni alanlara doğru ilerlemeye başladığına dair bazı işaretler bulunmaktadır.

Tarihsel olarak, Avrupa'da metamfetamin kullanımı **Çek Cumhuriyeti**'nde yoğunlaşmıştır. Ancak, bugünkü raporda bu uyuşturucunun, geleneksel olarak tercih edilen uyarıcı maddenin amfetamin olduğu **Norveç** ve **İsveç** gibi bazı kuzey Avrupa bölgelerinde yaygınlaştığının görüldüğü belirtilmektedir. Burada da pazar faktörleri ve hammadde kimyasalların önemli bir etkisi var gibi görünmekte olup, üretim merkezleri metamfetamin hammaddesi BMK'nin AB dışından ithalatını kolaylaştırabilecek bir coğrafi konuma sahip **Litvanya**'da yoğunlaşmış görünmektedir.

Avrupa'da, 2007 yılında, toplamı yaklaşık 340 kg'a ulaşan neredeyse 4.500 metamfetamin ele geçirme vakası rapor edilmiştir. En yüksek sayıda metamfetamin ele geçirme vakası (1.284) ile ele geçirilen en büyük metamfetamin miktarı (167 kg) açık arayla **Norveç**'te rapor edilmiştir. Avrupa'da ele geçirilen en büyük ikinci miktarda metamfetamin (51 kg) ise **İsveç** sorumludur (bkz. Tablolar SZR 17 ve SZR 18).

Avrupa'da metamfetamin üretimi geleneksel olarak, çoğunlukla kişisel veya yerel tüketim için küçük miktarların üretildiği **Çek Cumhuriyeti**'nde küçük ölçekli mutfak laboratuvarlarında yapılagelmiştir (2007 yılında 390 adet bu gibi laboratuvar tespit edilmiştir). Ancak **Europol** şu anda **Almanya** ve **Hollanda** gibi Avrupa'nın başka bölgelerinde de az sayıda daha büyük ölçekli laboratuvar tespit edildiğini ve dağıtıldığını rapor etmektedir (7).

Bugünkü rapor, 'metamfetamin üretiminin görece kolaylığı ile bu uyuşturucunun halk sağlığı üzerinde yapabileceği ciddi olumsuz etki düşünüldüğünde, rahatlamaya mahal olmadığına' dair uyarılmaktadır. Söz konusu duruma tipik bir örnek, metamfetamin sorunlarının son yıllarda önemli oranda arttığı bir ülke olan **Slovakya**'dır. **Slovakya**'da tedaviye başlayan hastaların yaklaşık dörtte biri (%26) şu anda birincil uyuşturucu olarak metamfetamini bildirmektedir.

Bugünün bulgularına ilişkin yorumda bulunan **EMCDDA Müdürü Wolfgang Götz**, şu sonuca varmaktadır: 'Uyuşturucu pazarının değişme ve gelişme hızı küreselleşmenin ve yeniliklerin ülkeler için nasıl büyüyen bir sorun teşkil ettiğini gözler önüne sermektedir. Bu değişen soruna ayak uyduracaklarsa, yeni psikoaktif madde kullanımının izlenmesi ve bunlarla mücadeleyle yönelik yeni yaklaşımların da değişmesi ve gelişmesi gerekecektir'.

Notlar

2009 Yıllık raporunda sunulan veriler 2007 yılına veya mevcut son yıla ilişkindir.

Bu haber bülteninde yer alan şekiller ve tablolar 2009 İstatistik bülteninde bulunmaktadır <http://www.emcdda.europa.eu/stats09>

Yıllık rapor ürünleri, haber bültenleri, hizmetler ve etkinliklere ilişkin bilgiler aşağıdaki adreste bulunmaktadır:

<http://www.emcdda.europa.eu/events/2009/annual-report>

Bu haber bülteni büyük ölçüde rapordaki Açıklamaya ve raporun 8. Bölüme dayanmaktadır.

(1) Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.emcdda.europa.eu/drug-situation/new-drugs> ve

<http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index40105EN.html>

(2) Maddelerin tam listesi için bkz. 2005/387/JHA sayılı Konsey Kararı'nın uygulanmasına ilişkin 2008 EMCDDA-Europol yıllık raporuna Ek 2

<http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index33227EN.html>

(3) Sentetik kanabinoidlere ilişkin uyuşturucu profili — <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles>

(4) AB Konseyi, 3 Mart 2008 tarihinde, AB Üye Devletleri'nde 1-benzilpiperazini (BZP) kontrol tedbirlerine ve cezai hükümlere tabi kılınacak yeni bir psikoaktif madde olarak tanımlayan bir karar kabul etmiştir. Bkz. <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index16783EN.html>

(5) Bkz. aşağıdaki adreste EMCDDA Spice raporu: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/thematic-papers>

(6) mCPP 2004 yılından beri erken uyarı sistemi yoluyla izlenmektedir.

(7) Bkz. s. 20, EMCDDA-Europol raporu 'Metamfetamin: küresel bağlamda bir Avrupa Birliği perspektifi',

<http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index82068EN.html>

Ayrıca bkz. <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/methamphetamine>

2009 Yıllık raporu — 23 dilde bulunmaktadır: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/annual-report/2009>